

Folktro kring maran.

1. Nattetid kunde sovande plågas av ett väsen, som satte sig på bröstet och hindrade andningen; den plågade kände sig nära att bli kvävd, hade ingen möjlighet att röra sig eller tillkalla hjälp. Vad kallades detta väsen? (Maran, skratten, lill-nisse, flåket, pjuken, puken, pöslingen, marmännska etc.)

2. Vad ansågs maran vara? Ett kvinnligt väsen? Ett manligt? Avundsjuka eller kärlekskranka människors tankar? En människas hamn (anhang, ande)? En människa vid vilken någon förbannelse häftade? En sömngångare? "Riktigt själva skam"?

3. Hur blev man mara? Genom att modern till maran skaffade sig en lätt barnsäng? På vad sätt kunde detta ske? Kunde barnet bli mara genom att födas vid någon ödesdiger tidpunkt? Kunde man bli tillsagd att gå mara av illasinnade och trollkunniga? Ansågs vissa kvinnor efter döden bli maror? Vilka?

4. Funnos några kroppsliga kännetecken på att en människa var mara?

5. Vilka plågades företrädesvis av maran? Män? Kvinnor? Ungkarlar? Ungmör? Ovänner till maran? - Hästar? Kor? Svin? Fjäderfä?

6. Hur tog sig maran in till den hon plågade? Gav hon något ljud ifrån sig? Kunde man se henne? Hur såg hon ut?

7. Hur skyddade sig människorna mot maran? Genom att sätta skorna "aviga" vid sängen? Genom att tilltäppa alla de hål, genom vilka hon kunde tänkas komma in? Kunde vissa klädesplagg skydda? Användes stål? Magiska läsningar? Magiska tecken? Vad är en "marsten" och vartill användes den? - Hur skyddades djuren mot maran? Använde man sig av de hoptovade grenbildningar, som man ibland kan iaktta i björkar och andra träd? Vad kallades en dylik bildning? (Markvast, markladd, martova, martoka, marknut, marknä, marbuske, marruska, skrattbo, häxkvast). Hur skulle markvasten anbringas? På vad sätt ansåg man att markvasten skyddade kräken? Användes skator till skydd för kräken? Andra fåglar (ugglor, hökar, glador, korpar)? Har man brukat sätta upp en lie till skydd för maran? Äro andra skyddsmedel bekanta? (Speglar, almanacksblad, psalmbok, kors-tecken, markors, vitlök, tibast, pionkärnor, - skjutning eller buller och förbannelser i fähuset etc.)

8. Vilka sägner känner Ni till om maran? Är någon av följande bekant på Eder ort? Återge den då med Eder sagesmans ord!

a) En man vill skydda sin häst för maran genom att på dess rygg binda en lie med eggen upp. Hur avlöpte detta?

b) En man plågades av maran. Han fångar den (på vad sätt?) och hon avslöjas då som en ung kvinna, med vilken han gifter sig. Många år senare försvinner hon. Varför och på vad sätt?

c) En man får sina kreatur ridna av maran. En gång då han nattetid ser till kräken finner han ett obekant redskap i fähuset. Han skär ett stycke ur detta. Vad blir följden?

d) En piga, som ingen misstänkte för att vara mara, utbrast en kväll: "Hu, mörkt och mulet, kallt och kulet, lången väg till Känkeliby!" Man misstänkte då att hon var mara och beslöt att vakta henne. Hur avlöpte

detta?

e) En dräng fick en natt tag i en fjäder från maran. Den kastade han i elden. Vad blev följden härav?

f) "kom igen till mig i morgon och fråga efter tre ting, som jag inte har!" sade någon åt maran. Hon kom, blev igenkänd. Vad medförde detta för konsekvenser för maran?